

Rättsfallssamlingen

BESLUT MEDDELAT AV DOMSTOLENS ORDFÖRANDE

den 25 februari 2021 *

”Begäran om förhandsavgörande – Förfarandet för skyndsam handläggning – Saknar ändamålsenlig verkan – Samband med ett nationellt interimistiskt förfarande”

I de förenade målen C-14/21 och C-15/21,

angående två beslut att begära förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, från Tribunale amministrativo regionale per la Sicilia (Regionala förvaltningsdomstolen för Sicilien, Italien), av den 23 december 2020 som inkom till domstolen den 8 januari 2021, i målen

Sea Watch eV

mot

Ministero delle Infrastrutture e dei Trasporti (C-14/21 och C-15/21),

Capitaneria di Porto di Palermo (C-14/21),

Capitaneria di Porto di Porto Empedocle (C-15/21),

meddelar

Domstolens ordförande,

efter att ha hört referenten J. Passer och generaladvokaten A. Rantos,

följande

Beslut

- 1 Respektive begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/16/EG av den 23 april 2009 om hamnstatskontroll (EUT L 131, 2009, s. 57) och den internationella konventionen om säkerheten för människoliv till sjöss, som ingicks i London den 1 november 1974 (*United Nations Treaty Series*, volym 1185, nr 18961, s. 3).
- 2 Den ena begäran har framställts i ett mål mellan å ena sidan Sea Watch eV och å andra sidan Ministero delle Infrastrutture e dei Trasporti (infrastruktur- och transportministeriet, Italien) och Capitaneria di Porto di Palermo (hamnkontoret i Palermo, Italien), och den andra i ett mål mellan å ena sidan Sea Watch och å andra sidan ovannämnda ministerium och Capitaneria di Porto di Porto

* Rättegångsspråk: italienska.

Empedocle (hamnkontoret i Porto Empedocle, Italien). Målen rör två beslut om kvarhållande som vart och ett av dessa hamnkontor utfärdade och som avser fartyget *Sea Watch 4* respektive fartyget *Sea Watch 3*.

Målen vid den nationella domstolen

- 3 Sea Watch är en ideell humanitär organisation som har sitt säte i Berlin (Tyskland). I organisationens stadgar föreskrivs att organisationen särskilt har till ändamål att rädda personer som är i sjönöd eller fara samt utföra underhåll och drift av fartyg, båtar och luftfartyg för att komma till sådana personers undsättning. I enlighet med detta ändamål utför organisationen i praktiken sök- och räddningsverksamhet i Medelhavet med hjälp av fartyg som organisationen både äger och driver. Bland dessa fartyg finns bland annat två fartyg, kallade *Sea Watch 3* respektive *Sea Watch 4*, som är inskrivna i det tyska nationella fartygsregistret, för tysk flagg och har certifierats av en klassificerings- och certifieringsorganisation i Tyskland i kategorin ”general cargo/multipurpose”.
- 4 Under sommaren 2020 lämnade *Sea Watch 3* och *Sea Watch 4* i tur och ordning Burrianas hamn (Spanien) och genomförde en insats för att rädda flera hundra personer som hamnat i sjönöd på internationellt vatten i Medelhavet. Befälhavarna på dessa fartyg informerades därefter av Italian Maritime Rescue Coordination Centre (det italienska samordningscentret för sjöräddningsaktioner) att Ministero degli Interni (inrikesministeriet, Italien) hade gett tillstånd till att de berörda personerna skulle få stiga i land och flyttas över till andra fartyg som befann sig i Palermos hamn (Italien), vad beträffar *Sea Watch 4*, och i Porto Empedocles hamn (Italien), vad beträffar *Sea Watch 3*, och att de således fick instruktioner om att styra sina fartyg till dessa två hamnar för att där genomföra dessa åtgärder.
- 5 När dessa åtgärder hade vidtagits beslutade Ministro della Sanità (folkhälsoministern, Italien) att de båda fartygen skulle ligga kvar för ankar i närheten av dessa hamnar, till att börja med för att sätta besättningen i karantän för att förhindra spridningen av sjukdomen Covid-19, och därefter för rengöring, desinficering och utfärdande av saneringsintyg för fartygen.
- 6 Efter avslutad rengöring och desinficering genomförde hamnkontoret i Palermo och hamnkontoret i Porto Empedocle inspektioner ombord, och beslutade därefter att *Sea Watch 4* respektive *Sea Watch 3* skulle kvarhållas på grund av att hamnkontoren hade konstaterat att det förelåg en rad tekniska och driftsmässiga brister, varav vissa skulle betecknas som ”allvarliga” och i sig motiverade kvarhållandet.
- 7 Sedan dess har Sea Watch åtgärdat ett antal av dessa brister. Däremot anser organisationen att de återstående bristerna (nedan kallade de aktuella bristerna) inte har styrkts. Dessa brister hänför sig i huvudsak till den omständigheten att *Sea Watch 3* och *Sea Watch 4*, enligt de behöriga italienska myndigheterna, varken är certifierade för att ta ombord och transportera flera hundra personer, vilket de gjorde under sommaren 2020, eller är försedda med lämplig teknisk utrustning, särskilt vad beträffar rening av avloppsvatten, duschar och toaletter.
- 8 Mot denna bakgrund har Sea Watch ingett två överklaganden till Tribunale amministrativo regionale per la Sicilia (Regionala förvaltningsdomstolen för Sicilien, Italien) med yrkande om upphävande av de åtgärder varigenom hamnkontoret i Palermo och hamnkontoret i Porto Empedocle beslutade om kvarhållande av *Sea Watch 4* respektive *Sea Watch 3* till dess att de aktuella bristerna avhjälpes samt av de inspektionsrapporter som åtföljde dessa åtgärder och av alla i förhållande till åtgärderna föregående, sammanhängande eller påföljande rättsakter.
- 9 Sea Watch har i samband med dessa överklaganden dessutom ingett ansökningar om interimistiska åtgärder i syfte att det ska vidtas säkerhetsåtgärder, vilka organisationen har motiverat med att det föreligger en risk för allvarlig och irreparabel skada, i den mening som avses i de bestämmelser i italiensk rätt som är tillämpliga på området.

- 10 I besluten att begära förhandsavgörande har den hänskjutande domstolen bland annat uppgett att det av uppgifterna i akterna i respektive mål framgår att inte bara parterna i målen, utan även de behöriga myndigheterna i Italien, som är hamnstat, och i Tyskland, som är flaggstat, har olika uppfattningar beträffande huruvida de aktuella bristerna föreligger. De behöriga italienska myndigheterna anser nämligen att dessa brister har styrkts och att de måste avhjälpas, medan de behöriga tyska myndigheterna anser att en korrekt tolkning av de relevanta bestämmelserna i tillämplig unionsrätt och internationell rätt gör det möjligt att dra slutsatsen att det inte föreligger några sådana brister.
- 11 Med hänsyn till denna situation anser den hänskjutande domstolen att tolkningen av direktiv 2009/16 och den internationella konventionen om säkerheten för människoliv till sjöss väcker komplexa, nya rättsfrågor som är av stor betydelse för samtliga medlemsstater, vilka måste besvaras för att den hänskjutande domstolen ska kunna avgöra de nationella målen.
- 12 Mot denna bakgrund beslutade Tribunale amministrativo regionale per la Sicilia (Regionala förvaltningsdomstolen för Sicilien), i vart och ett av de två nationella målen, att vilandeförklara målen och ställa fem tolkningsfrågor som har nästan identisk lydelse till EU-domstolen. Den ansökte även om att EU-domstolen skulle handlägga de aktuella målen skyndsamt enligt det förfarande som föreskrivs i artikel 105 i domstolens rättegångsregler.
- 13 Domstolens ordförande har genom beslut av den 2 februari 2021 förenat de aktuella målen vad gäller det skriftliga och det muntliga förfarandet samt domstolens avgörande.

Ansökningarna om att målen ska handläggas skyndsamt

- 14 I artikel 105.1 i rättegångsreglerna föreskrivs att när ett mål är av sådan beskaffenhet att det måste avgöras utan dröjsmål, får domstolens ordförande, på ansökan av den hänskjutande domstolen eller i undantagsfall på eget initiativ, besluta att målet ska handläggas skyndsamt med avvikelser från vad som gäller enligt rättegångsreglerna.
- 15 I förevarande fall har den hänskjutande domstolen motiverat sina ansökningar om att målen ska handläggas skyndsamt i enlighet med nämnda bestämmelse genom att åberopa följande omständigheter.
- 16 Först har den hänskjutande domstolen framhållit att dessa mål avser ett känsligt område eftersom de avser räddningsverksamhet av personer i sjönöd som utövas i Medelhavet sedan åren 2014 och 2015, av icke-statliga humanitära organisationer med hjälp av bland annat lastfartyg som för en medlemsstats flagg, däribland *Sea Watch 3* och *Sea Watch 4*.
- 17 Vidare har den hänskjutande domstolen angett att åtgärderna för att kvarhålla de fartyg som används av *Sea Watch* är en av flera åtgärder som allmänt kan påverka den verksamhet som avses i föregående punkt. Nästan samtliga fartyg som bedriver sådan verksamhet är för närvarande föremål för åtgärder för kvarhållande som vidtagits av hamnkontor i olika italienska hamnar (bland annat hamnkontoren i Olbias hamn, Palermos hamn, Porto Empedocles hamn och Venedigs hamn) och som motiveras av att fartygen inte uppfyller nödvändiga krav.
- 18 Dessutom anser den hänskjutande domstolen att det, med hänsyn till denna situation, är nödvändigt att snabbt få klarlagt den rättsliga ramen för den verksamhet som bedrivs, genom att framhålla inte bara att uppfyllandet av de nödvändiga kraven rörande säkerhet och hälsa utgör en fråga som avser tvingade rätt, utan även att det för närvarande, i avsaknad av ett sådant klarläggande, inte finns något instrument som kan användas för att sätta stopp för praxisen att kvarhålla fartyg.

- 19 Slutligen anser den hänskjutande domstolen att EU-domstolens genomsnittliga handläggningstider för mål gör att den inte kan avgöra de nationella målen före början av sommaren 2021, trots att erfarenheten från tidigare år visar att de insatser för att rädda personer i sjönöd som icke-statliga organisationer som Sea Watch och dess motsvarigheter måste utföra i Medelhavet vanligtvis är koncentrerade till den årstiden.
- 20 Mot bakgrund av samtliga dessa omständigheter anser den hänskjutande domstolen att det är nödvändigt att utan dröjsmål få svar på de frågor som den har ställt till EU-domstolen. Samtidigt har den hänskjutande domstolen påpekat att den – med hänsyn till dess ansökningar om att förevarande mål ska handläggas skyndsamt – själv enbart interimistiskt, och utan att det påverkar ett slutligt beslut i frågan när det blir känt vad EU-domstolen slår fast beträffande dessa ansökningar, har avslagit de ansökningar om interimistiska åtgärder som Sea Watch hade ingett till den i syfte att det skulle vidtas säkerhetsåtgärder.
- 21 Med hänsyn till de omständigheter som den hänskjutande domstolen har anfört ska det, för det första, påpekas att det framgår av domstolens fasta praxis att den rättsosäkerhet som kan påverka verksamheten för en part i ett nationellt mål, inom ramen för vilket den behöriga domstolen anser att det är nödvändigt att vända sig till EU-domstolen med frågor rörande tolkningen av unionsrätten, och denna parts berättigade intresse av att så snabbt som möjligt få kännedom om de rättigheter som vederbörande har enligt unionsrätten utgör omständigheter som kan föreligga i många mål och kan därför inte motivera att ett mål om förhandsavgörande handläggs skyndsamt enligt det förfarande som föreskrivs i artikel 105 i rättegångsreglerna (se, för ett liknande resonemang, beslut av domstolens ordförande av den 20 december 2017, M.A. m.fl., C-661/17, ej publicerat, EU:C:2017:1024, punkt 16, och dom av den 14 januari 2021, The International Protection Appeals Tribunal m.fl., C-322/19 och C-385/19, EU:C:2021:11, punkt 47).
- 22 Förfarandet för skyndsamt handläggning utgör nämligen ett processuellt instrument som är avsett att användas i en extraordinär nödsituation, och att det föreligger en sådan situation ska fastställas i förhållande till de särskilda omständigheterna i det mål i samband med vilken en ansökan om skyndsamt handläggning inges (se, för ett liknande resonemang, beslut av domstolens ordförande av den 20 december 2017, M.A. m.fl., C-661/17, ej publicerat, EU:C:2017:1024, punkt 17).
- 23 Av samma skäl utgör, för det andra, det förhållandet att ett stort antal personer kan känna samma osäkerhet som parterna i målet vid den nationella domstolen, eller att ett stort antal rättsliga situationer kan komma att påverkas av det avgörande som den hänskjutande domstolen ska meddela efter att ha fått svar på de tolkningsfrågor som den har ställt till EU-domstolen eller av de beslut som den hänskjutande domstolen eller andra nationella domstolar kan komma att meddela i liknande mål, inte i sig en sådan särskild omständighet som kan motivera att målet ska handläggas skyndsamt (se, för ett liknande resonemang, beslut av domstolens ordförande av den 13 juli 2016, Banco Santander, C-96/16, ej publicerat, EU:C:2016:566, punkt 18, beslut av domstolens ordförande av den 20 september 2018, Minister for Justice and Equality, C-508/18 och C-509/18, ej publicerat, EU:C:2018:766, punkt 14, och dom av den 8 december 2020, Staatsanwaltschaft Wien (Förfalskade banköverföringar), C-584/19, EU:C:2020:1002, punkt 36).
- 24 Det ska följaktligen slås fast att även om dessa olika omständigheter klarlägger att målen vid den nationella domstolen och de svar som EU-domstolen kan komma att ge på de frågor som ställs på det aktuella unionsrättsliga området är viktiga och av känslig karaktär (se, analogt, beslut av domstolens ordförande av den 8 mars 2018, Vitali, C-63/18, ej publicerat, EU:C:2018:199, punkt 16, och beslut av domstolens ordförande av den 27 februari 2019, M.V. m.fl., C-760/18, ej publicerat, EU:C:2019:170, punkt 17), är dessa omständigheter, vilka i förevarande fall klart framgår av den hänskjutande domstolens utsagor som har sammanfattats i punkterna 17 och 18 i detta beslut, inte sådana att de kan motivera att de aktuella målen handläggs skyndsamt.

- 25 För det tredje och slutligen framgår det uppenbarligen av den hänskjutande domstolens utsagor som har sammanfattats i punkterna 16 och 19 i detta beslut att de mål inom ramen för vilka den hänskjutande domstolen begär att EU-domstolen ska tolka unionsrätten kännetecknas inte bara av deras rättsliga aspekter och praktiska konsekvenser, utan även av en viktig och känslig mänsklig dimension, eftersom de avser på vilka villkor icke-statliga humanitära organisationer ska bedriva verksamhet för att rädda personer som är i sjönöd eller fara. I det sammanhanget har den hänskjutande domstolen särskilt framhållit att den har ansökt om att målen ska handläggas skyndsamt för att få svar från EU-domstolen inom en tid som gör det möjligt för den att avgöra de nationella målen före början av sommaren 2021, som enligt vad erfarenheten visar är den årstid som de insatser för att rädda personer i sjönöd eller fara som måste utföras i Medelhavet vanligtvis är koncentrerade till.
- 26 Det framgår dock av EU-domstolens fasta praxis att den omständigheten att ett nationellt mål är brådskande och att den behöriga domstolen är skyldig att göra allt för att sörja för en snabb lösning av tvisten inte i sig motiverar att EU-domstolen handlägger det motsvarande målet om förhandsavgörande skyndsamt enligt det förfarande som föreskrivs i artikel 105 i rättegångsreglerna (beslut av domstolens ordförande av den 31 juli 2017, *Mobit*, C-350/17 och C-351/17, ej publicerat, EU:C:2017:626, punkt 6, och beslut av domstolens ordförande av den 29 november 2017, *Bosworth och Hurley*, C-603/17, ej publicerat, EU:C:2017:933, punkt 9).
- 27 Förfarandet för skyndsamt handläggning skiljer sig nämligen, både vad gäller dess syfte och villkor för genomförande, från ett sådant interimistiskt förfarande som föreskrivs i artiklarna 160–166 och 190 i rättegångsreglerna vad gäller direkt talan och överklaganden (se, för ett liknande resonemang, beslut av domstolens ordförande av den 7 april 2016, *rådet/Front Polisario*, C-104/16 P, ej publicerat, EU:C:2016:232, punkt 18, och beslut av domstolens ordförande av den 11 oktober 2017, *kommissionen/Polen*, C-441/17, ej publicerat, EU:C:2017:794, punkt 15), eller från det förfarande som är tillämpligt vid den hänskjutande domstolen, som har nämnts i punkt 20 i förevarande beslut.
- 28 Det förfarande för skyndsamt handläggning som föreskrivs i artikel 105 i rättegångsreglerna har särskilt till syfte att möjliggöra för EU-domstolen att utan dröjsmål fatta ett avgörande i sak i ett mål om förhandsavgörande som har hänskjutits till den, och inte till att bedöma huruvida det är nödvändigt att besluta om interimistiska åtgärder i avvaktan på ett sådant avgörande.
- 29 Till skillnad från de interimistiska förfaranden som avses i punkt 27 i detta beslut, gör förfarandet för skyndsamt handläggning det inte heller möjligt för EU-domstolen att omedelbart, och vid behov interimistiskt, ta ställning till de frågor som har ställts till den, utan det ålägger EU-domstolen att först iaktta den rätt att inge skriftliga yttranden som artikel 105.3 i rättegångsreglerna ger parterna i det nationella målet och andra berörda som avses i artikel 23 i stadgan för Europeiska unionens domstol, däribland medlemsstaterna som, i enlighet med artikel 38.4 i rättegångsreglerna, får inge sina yttranden på sitt officiella språk. Förutom fristerna för att iaktta detta krav fastställs även bland annat frister för att översätta begäran om förhandsavgörande till unionens olika officiella språk, för att översätta de skriftliga yttranden som ingetts av medlemsstaterna till rättegångsspråket och därefter för att översätta EU-domstolens avgörande i syfte att offentliggöra detta.
- 30 Med hänsyn till dessa krav och det datum då den hänskjutande domstolen ingav sina beslut att begära förhandsavgörande är det emellertid i förevarande fall inte möjligt för EU-domstolen, inte ens om målen handläggs skyndsamt, att fatta ett avgörande i dessa mål inom en tidsram som är förenlig med god rättsskipning och som gör det möjligt för den hänskjutande domstolen att avgöra de nationella målen före början av sommaren 2021, såsom nämnda domstol har uppgett att den måste göra av de skäl som har angetts i punkterna 19 och 25 i detta beslut.
- 31 Härav följer att tillämpningen av ett sådant förfarande under alla omständigheter inte kan uppnå det mål som avses i föregående punkt i detta beslut och har därför inte någon ändamålsenlig verkan i förevarande mål (se, analogt, beslut av domstolens ordförande av den 20 december 2017, *de Diego*

Porras, C-619/17, ej publicerat, EU:C:2017:1025, punkt 25). Omständigheterna i förevarande mål motiverar följaktligen inte att EU-domstolen avviker från de bestämmelser i dess rättegångsregler som är allmänt tillämpliga, i förevarande på grundval av artikel 105.1 i rättegångsreglerna.

- 32 EU-domstolen har redan slagit fast att varje nationell domstol, där ett mål har anhängiggjorts som ska avgöras i enlighet med unionsrätten, ska ha behörighet att besluta om interimistiska åtgärder som gör det möjligt att säkerställa den fulla verkan av det senare avgörandet om förekomsten av de rättigheter som har gjorts gällande på grundval av unionsrätten, i förekommande fall genom att inte tillämpa de regler i nationell rätt som utgör hinder för denna behörighet. Detta gäller i ännu högre grad när den behöriga nationella domstolen beslutar att förklara målet vilande och att ställa tolkningsfrågor till EU-domstolen, då sådana interimistiska åtgärder kan visa sig var lämpliga för att säkerställa den ändamålsenliga verkan med systemet för förhandsavgöranden som föreskrivs i artikel 267 FEUF (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 juni 1990, Factortame m.fl., C-213/89, EU:C:1990:257, punkterna 21–23).
- 33 I första hand ankommer det således på den nationella domstolen, vid vilken ett brådskande mål har anhängiggjorts och som är bäst lämpad att bedöma målets praktiska konsekvenser för parterna och som anser att det är nödvändigt att ställa frågor till EU-domstolen rörande tolkningen av unionsrätten, att i avvaktan på EU-domstolens avgörande besluta om lämpliga interimistiska åtgärder för att säkerställa den fulla verkan av det avgörande som den själv ska fatta (se, för ett liknande resonemang, beslut av domstolens ordförande av den 10 april 2018, Gómez del Moral Guasch, C-125/18, ej publicerat, EU:C:2018:253, punkt 15 och där angiven rättspraxis).
- 34 I förevarande fall ankommer det således på den hänskjutande domstolen, såsom den själv har anfört i sina beslut att begära förhandsavgörande som har sammanfattats i punkt 20 i detta beslut, att avgöra huruvida interimistiska åtgärder är lämpliga för att säkerställa den fulla verkan av de avgöranden som den ska fatta och, i förekommande fall, bestämma vilka åtgärder som ska vidtas.
- 35 EU-domstolen kommer å sin sida att avgöra förevarande mål med förtur, enligt artikel 53.3 i rättegångsreglerna, med hänsyn till de särskilda omständigheterna i dessa mål, såsom dessa framgår av den hänskjutande domstolens utsagor som har sammanfattats i punkterna 16–19 i detta beslut.
- 36 Mot bakgrund av det ovan anförda ska det konstateras att den hänskjutande domstolens ansökningar om att förevarande mål ska handläggas skyndsamt enligt det förfarande som föreskrivs i artikel 105 i rättegångsreglerna inte kan bifallas.

Mot denna bakgrund beslutar domstolens ordförande följande:

De ansökningar som Tribunale amministrativo regionale per la Sicilia (Regionala förvaltningsdomstolen för Sicilien, Italien) har ingett om att de förenade målen C-14/21 och C-15/21 ska handläggas skyndsamt enligt det förfarande som föreskrivs i artikel 105 i domstolens rättegångsregler avslås.

Underskrifter